

ZAMONAVIY INGLIZ TILINI O'QITISHDA TEXNOLOGIYANING O'RNI

Diyorbek Shomirzayev Dilmurodjon o'g'li

WEBSTER UNIVERSITETI MAGISTRANTI

ИНФОРМАЦИЯ О
СТАТЬЕ

ИСТОРИЯ СТАТЬИ:

Received: 14.10.2026

Revised: 15.10.2026

Accepted: 16.10.2026

КЛЮЧЕВЫЕ
СЛОВА:

ingliz tilini o'qitish,
raqamli texnologiyalar,
ta'lim texnologiyalari,
mobil ta'lim, sun'iy
intellekt, multimedia,
kommunikativ
kompetensiya, raqamli
ta'lim.

АННОТАЦИЯ:

Ushbu maqolada zamonaviy ingliz tilini o'qitish jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanishning o'rni va pedagogik imkoniyatlari yoritiladi. Unda kompyuter texnologiyalari, mobil ilovalar, multimedia vositalari, onlayn ta'lim platformalari hamda sun'iy intellektga asoslangan vositalarning ingliz tilini o'rganish samaradorligiga ta'siri tahlil qilinadi. Shuningdek, texnologiyalarning o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, mustaqil ta'lim olish, kommunikativ kompetensiyani, lug'at boyligini, tinglab tushunish, gapirish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Maqolada texnologiyalardan samarali foydalanish o'qituvchining pedagogik mahorati va to'g'ri metodik yondashuviga bog'liqligi ta'kidlanadi.

Kirish

Texnologiya zamonaviy ta'limning muhim qismiga aylandi. Xususan, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi ingliz tilini o'qitish va o'rganish jarayonini sezilarli darajada o'zgartirdi. Bugungi kunda ingliz tili o'qituvchilari an'anaviy sinfxonalarda mavjud bo'lmagan keng turdagi resurslardan foydalanish imkoniyatiga ega. Onlayn lug'atlar, ta'lim platformalari, mobil ilovalar, raqamli videolar, interaktiv taqdimotlar, virtual sinfxonalar va sun'iy intellekt vositalarining barchasi til o'rganishni qo'llab-quvvatlash uchun ishlatilishi mumkin.

Ingliz tili o'qituvchisi sifatidagi tajribamdan kelib chiqib aytish mumkinki, texnologiya aniq ta'limiy maqsad asosida qo'llanilganda darsni yanada dinamik qilishi mumkin. O'quvchilar ko'pincha vizual materiallar, interaktiv mashg'ulotlar va raqamli vositalar orqali muloqot qilish imkoniyatlariga ijobiy munosabat bildiradilar. Shu bilan birga, texnologiyadan shunchaki foydalanish darsni avtomatik ravishda samarali qilib qo'ymaydi. O'qituvchi hali

ham o'quvchilarga nimani o'rgatish kerakligini, qaysi mashg'ulot mos kelishini va muayyan texnologik vosita ularga dars maqsadiga erishishda qanday yordam berishini belgilashi kerak.

So'nggi tadqiqotlar texnologiyaning ingliz tilini o'rganishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligini tasdiqlaydi. 2026-yilda o'tkazilgan, chet tili sifatida ingliz tilini o'qitishda yangi texnologiyalarga bag'ishlangan tizimli sharh va meta-tahlilda ta'lim natijalariga umumiy hisobda kichikdan o'rtachagacha bo'lgan ijobiy ta'sir aniqlangan. Ushbu sharhda 3 181 nafar o'quvchini qamrab olgan 33 ta eksperimental va kvazi-eksperimental tadqiqot tahlil qilingan hamda mobil ta'lim, sun'iy intellekt va virtual/kengaytirilgan reallik ingliz tilini o'qitishda eng ko'p qo'llaniladigan texnologiyalar qatoriga kirishi aniqlangan.

Shu sababli asosiy masala ingliz tili darslarida texnologiyadan foydalanish kerakmi yoki yo'qmi, degan savol emas, balki undan qanday qilib samarali va mas'uliyatli foydalanish kerakligidir.

1. Texnologiya va ingliz tili o'qituvchisining o'zgarayotgan roli

An'anaviy ingliz tili darslari ko'pincha asosan darslik, o'qituvchining tushuntirishi, doskada ishlash va bosma mashqlarga tayangan. Ushbu usullar hanuzgacha foydali, biroq zamonaviy sinfxona ancha ko'proq imkoniyatlarni taqdim etadi. O'quvchilar autentik ingliz tilidagi materiallarni tinglashlari, boshqa mamlakatlardagi insonlar bilan muloqot qilishlari, raqamli vositalar yordamida talaffuzni mashq qilishlari va darhol fikr-mulohaza olishlari mumkin.

Bu rivojlanish o'qituvchining rolini ham o'zgartirdi. O'qituvchi endilikda yagona axborot manbai emas. O'quvchilar lug'at ma'nolarini mustaqil ravishda izlashlari, tushuntirishlarni tomosha qilishlari, ona tili ingliz tili bo'lgan so'zlovchilarni tinglashlari va darsdan tashqari vaqtda grammatikani mashq qilishlari mumkin.

Biroq bu holat o'qituvchining ahamiyatini kamaytirmaydi. Aksincha, o'qituvchining roli yanada murakkablashadi. O'qituvchi ishonchli materiallarni tanlashi, mazmunli mashg'ulotlarni tashkil etishi, o'quvchilarning rivojlanishini kuzatishi va ularga raqamli axborotdan tanqidiy foydalanishni o'rgatishi kerak.

UNESCO ham texnologiya shunchaki yangi bo'lgani uchun emas, balki ta'lim ehtiyojlariga muvofiq ravishda tanlanishi kerakligini ta'kidlaydi. UNESCOning Global ta'lim monitoringi hisobotiga ko'ra, har qanday sharoitda ham ta'lim sifatini yaxshilaydigan yagona texnologik qurilma yoki yechim mavjud emas. Texnologiyaning mosligi o'quvchilar, o'qituvchilar va muayyan ta'limiy vaziyatga bog'liq.

Menimcha, bu ayniqsa ingliz tili o'qituvchilari uchun muhim. O'quvchilar tushunmaydigan murakkab raqamli platformadan foydalanishdan ko'ra, oddiy video yordamida tashkil etilgan besh daqiqalik gapirish mashg'uloti foydalibroq bo'lishi mumkin.

2. Kompyuter yordamida til o'qitish

Til o'qitishda ta'lim texnologiyalarining dastlabki shakllaridan biri **Computer-Assisted Language Learning (CALL)**, ya'ni **kompyuter yordamida til o'qitish** hisoblanadi. CALL

til o'rganishni qo'llab-quvvatlash maqsadida kompyuterlar va kompyuterga asoslangan resurslardan foydalanishni anglatadi.

CALL o'quvchilarga lug'at, grammatika, o'qish, tinglab tushunish, yozish va talaffuzni mashq qilish uchun qo'shimcha imkoniyatlar yaratishi mumkin. Shuningdek, u o'qituvchilarga multimedia materiallarini dars jarayoniga kiritish imkonini beradi.

Masalan, yangi so'zni shunchaki tushuntirish o'rniga o'qituvchi o'quvchilarga uning rasmini ko'rsatishi, talaffuzini audio orqali eshittirishi, qisqa videoda so'zning qo'llanishini namoyish qilishi va undan so'ng o'quvchilardan ushbu so'zni gapda ishlatishni so'rashi mumkin. Shu tarzda o'quvchilar ma'lumotni bir nechta kanallar orqali qabul qiladilar.

Language Teaching jurnalida chop etilgan tizimli sharhda CALL va ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'rganish bo'yicha tadqiqotlar ko'rib chiqilgan. Unda texnologiya o'quvchilarning munosabati, xulq-atvori va hamkorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligi, biroq avvalgi tadqiqotlar uning bevosita lingvistik natijalarga ta'siri bo'yicha har doim ham kuchli dalillar taqdim etmaganligi ko'rsatilgan. Mualliflar texnologik ilovalarni til o'rganish nazariyasi va ta'lim natijalari bilan bog'lash muhimligini ta'kidlaganlar.

Bu fikr bugungi kunda ham o'z ahamiyatini saqlab qolmoqda. Texnologiyadan shunchaki mavjud bo'lgani uchun foydalanish kerak emas. U muayyan ta'limiy maqsad bilan bog'langan bo'lishi lozim.

Masalan:

- agar maqsad lug'at boyligini rivojlantirish bo'lsa, lug'at o'rgatuvchi ilova yoki interaktiv test mos kelishi mumkin;
- agar maqsad gapirish ko'nikmasini rivojlantirish bo'lsa, videokonferensiya yoki sun'iy intellekt asosidagi suhbat vositasi foydali bo'lishi mumkin;
- agar maqsad yozish ko'nikmasini rivojlantirish bo'lsa, raqamli fikr-mulohaza vositalari dastlabki matnni yaratish va uni qayta ko'rib chiqishda yordam beradi;
- agar maqsad tinglab tushunish bo'lsa, autentik videolar va podkastlar real ingliz tiliga qimmatli ta'sirchan muhit yaratishi mumkin.

Demak, CALL samaradorligi nafaqat texnologiyaning o'ziga, balki o'qituvchining pedagogik qarorlariga ham bog'liq.

3. Mobil texnologiyalar va ingliz tilini o'rganish

Mobil texnologiyalar ayniqsa muhim ahamiyat kasb etdi, chunki smartfonlardan o'quvchilar keng foydalanadilar. **Mobil qurilmalar yordamida til o'rganish** o'quvchilarga ingliz tilini nafaqat sinfxonada, balki uyda, sayohat vaqtida yoki bo'sh vaqtda ham mashq qilish imkonini beradi.

Mobil ilovalar lug'at boyligini oshirish, grammatikani mashq qilish, talaffuz, tinglab tushunish va muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishni qo'llab-quvvatlashi mumkin. Ularning asosiy afzalliklaridan biri moslashuvchanlikdir. O'quvchilar an'anaviy sinfxona muhitiga ehtiyoj sezmaganda o'n yoki o'n besh daqiqa davomida ta'lim olishlari mumkin.

Ingliz tilini o'qitishda yangi texnologiyalarga bag'ishlangan yaqinda o'tkazilgan tizimli sharhda mobil va hamma joyda mavjud ta'lim ko'rib chiqilgan eksperimental tadqiqotlarda eng ko'p uchragan texnologiya toifasi ekanligi aniqlangan. Tadqiqotchilar mobil texnologiyalar qulaylik va moslashuvchanlikni ta'minlashi hamda an'anaviy sinfxonadan tashqarida ta'lim olish imkoniyatlarini yaratishi mumkinligini ta'kidlaganlar.

O'qituvchilar uchun bu sinfxonadagi ta'limni kengaytirish imkoniyatini yaratadi. Masalan, sayohat mavzusini o'rgatgandan so'ng o'qituvchi o'quvchilardan o'zlari orzu qilgan ta'til haqida qisqa video yozib olishni so'rashi mumkin. O'quvchilar zarur lug'atni mobil ilovada tayyorlab, keyin undan o'zlarining og'zaki nutq topshirig'ida foydalanishlari mumkin.

Shunga qaramay, mobil ta'limning ham cheklovlari mavjud. O'quvchilar ijtimoiy tarmoqlar, o'yinlar yoki mavzuga aloqador bo'lmagan boshqa kontent tufayli chalg'ib qolishlari mumkin. Shu sababli o'qituvchilar aniq ko'rsatmalar va real bajariladigan topshiriqlarni taqdim etishlari kerak.

4. Multimedia va autentik ingliz tili

Multimedia texnologiyalari o'quvchilarning ingliz tilini qanday qabul qilishini o'zgartirdi. An'anaviy darsliklar asosan yozma misollarni taqdim etsa, raqamli resurslar matn, tovush, tasvir, animatsiya va videoni birlashtirishi mumkin.

Autentik materiallar ingliz tilini o'qitishda ayniqsa foydalidir. O'quvchilar intervyular, yangiliklar, ta'limiy videolar, podkastlar va qisqa filmlarni tomosha qilishlari mumkin. Bunday materiallar o'quvchilarni turli aksentlar, turli gapirish tezliklari va real hayotda qo'llaniladigan iboralar bilan tanishtiradi.

Masalan, "Ishga suhbat" mavzusini o'qitishda o'qituvchi o'quvchilarga qisqa autentik intervyuni ko'rsatishi, ulardan foydali iboralarni aniqlashni so'rashi va keyin rolli o'yin tashkil qilishi mumkin. Bunday holatda texnologiya o'qituvchining tushuntirishini almashtirmaydi. Aksincha, u muloqot uchun real hayotga yaqin kontekst yaratadi.

Bunday faoliyat bir vaqtning o'zida bir nechta ko'nikmalarni rivojlantirishga ham yordam beradi. O'quvchilar materialni tinglaydilar, lug'at birliklarini aniqlaydilar, ularning ma'nosini muhokama qiladilar, o'z javoblarini tayyorlaydilar va nihoyat gapiradilar.

Shunday qilib, multimedia til o'qitishga yanada integratsiyalashgan yondashuvni shakllantirishga yordam berishi mumkin.

5. Ingliz tilini o'qitishda sun'iy intellekt

Sun'iy intellekt ta'lim sohasidagi so'nggi yillardagi eng muhim rivojlanishlardan biridir. Sun'iy intellektga asoslangan vositalar individuallashtirilgan ta'lim, avtomatik fikr-mulohaza, suhbat amaliyoti hamda yozish va lug'at boyligini rivojlantirishga yordam berishi mumkin.

So'nggi tadqiqotlar chet tili sifatida ingliz tilini o'rganishda sun'iy intellektdan foydalanish juda tez rivojlanayotganini ko'rsatmoqda. 2026-yilda o'tkazilgan tizimli sharhda 2019–2024-yillar oralig'ida chop etilgan 708 ta nashr ko'rib chiqilib, yakuniy tahlilga 103 ta tadqiqot kiritilgan. Sun'iy intellektga asoslangan chatbotlar eng ko'p o'rganilgan AI vositasi bo'lgan,

qo'llanish yo'nalishlari esa integratsiyalashgan ko'nikmalar, yozish va gapirishni qo'llab-quvvatlashni o'z ichiga olgan.

Ingliz tili o'qituvchisi uchun sun'iy intellekt bir necha jihatdan foydali bo'lishi mumkin. O'quvchilar AI chatbotidan suhbatni mashq qilish, lug'at birliklarining kontekstdagi qo'llanishiga misollar so'rash yoki yozma matnni yaxshilash bo'yicha tavsiyalar olish uchun foydalanishlari mumkin. O'qituvchilar ham AI yordamida sinfdagi mashg'ulotlar uchun dastlabki g'oyalar, muhokama savollari yoki turli darajadagi o'quvchilar uchun moslashtirilgan mashqlar yaratishlari mumkin.

Biroq sun'iy intellektdan ehtiyotkorlik bilan foydalanish kerak. O'quvchilar AI tomonidan yaratilgan ma'lumotlarni tekshirmasdan qabul qilib olishlari mumkin. AI tomonidan yaratilgan til materiallarida xatolar yoki noo'rin misollar ham bo'lishi mumkin. Shu sababli o'quvchilarda tanqidiy raqamli savodxonlikni rivojlantirish zarur.

UNESCOning ta'limda generativ sun'iy intellektdan foydalanish bo'yicha tavsiyalarida inson markazidagi yondashuv hamda ushbu texnologiyalardan mas'uliyatli foydalanish uchun tegishli siyosat va inson salohiyatini rivojlantirish muhimligi ta'kidlanadi.

Mening fikrimcha, eng maqbul yondashuv — sun'iy intellektni o'qituvchi yoki o'quvchining mustaqil fikrlashini almashtiruvchi vosita sifatida emas, balki ta'lim olishga yordam beruvchi vosita sifatida ko'rishdir.

Masalan, o'quvchilardan butun inshoni AI yordamida yozishni so'rash o'rniga, o'qituvchi ularga quyidagi topshiriqlarni berishi mumkin:

1. avvalo o'zlari dastlabki variantni yozish;
2. mumkin bo'lgan til xatolarini aniqlash uchun AI'dan foydalanish;
3. qaysi tavsiyalar foydali ekanini o'zlari hal qilish;
4. matnni mustaqil ravishda qayta ko'rib chiqish;
5. nima sababdan muayyan o'zgarishlarni amalga oshirganliklarini tushuntirish.

Bunday yondashuv texnologiyaning ta'limni almashtirishiga emas, balki uni qo'llab-quvvatlashiga imkon beradi.

6. Texnologiya va gapirish ko'nikmalari

Katta guruhlardagi ingliz tili darslarida gapirish ko'nikmasini rivojlantirish ba'zan qiyin bo'ladi, chunki har bir o'quvchining gapirish uchun yetarli vaqti bo'lmasligi mumkin. Texnologiya bu muammoni qisman hal qilishga yordam beradi.

O'quvchilar qisqa nutqlarini yozib olishlari, onlayn muhokamalarda qatnashishlari, videokonferensiyalar orqali muloqot qilishlari yoki sun'iy intellektga asoslangan suhbat vositalaridan foydalanishlari mumkin. Bunday mashg'ulotlar qo'shimcha amaliyot imkoniyatlarini yaratadi.

Texnologiya ayrim o'quvchilarning xavotirini ham kamaytirishi mumkin. Butun sinf oldida gapirishdan hayajonlanadigan o'quvchi avval qisqa video yozib olishda o'zini qulayroq his qilishi mumkin. Shundan so'ng o'qituvchi unga fikr-mulohaza bildiradi.

Yaqinda AI ning chet tili sifatida ingliz tilini o'rganishdagi qo'llanilishiga bag'ishlangan sharhda sun'iy intellekt vositalarining gapirish va yozish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ijobiy imkoniyatlari qayd etilgan.

Biroq texnologiya yuzma-yuz muloqotni to'liq almashtirmasligi kerak. O'quvchilar hali ham sinfdoshlari va o'qituvchilari bilan real muloqotga muhtoj, chunki kommunikatsiya faqat grammatika va lug'atni emas, balki his-tuyg'ular, tana tili, suhbat navbatini kutish va ijtimoiy o'zaro ta'sirni ham o'z ichiga oladi.

Shuning uchun muvozanatli yondashuv muhim: raqamli mashg'ulot + sinfxonadagi muloqot.

7. Texnologiya va yozish ko'nikmalari

Raqamli texnologiyalar yozish ko'nikmalarini rivojlantirishni ham qo'llab-quvvatlashi mumkin. O'quvchilar yozish jarayonida onlayn lug'atlar, korpuslar, grammatikani tekshiruvchi vositalar va sun'iy intellektga asoslangan fikr-mulohaza tizimlaridan foydalanishlari mumkin.

Texnologiya yozishning turli bosqichlarini — rejalashtirish, dastlabki variantni yaratish, qayta ko'rib chiqish va tahrirlash jarayonlarini kuzatishni osonlashtiradi. O'quvchilar o'z matnlarining turli variantlarini taqqoslashlari va til ko'nikmalari qanday rivojlanayotganini ko'rishlari mumkin.

AI asosidagi fikr-mulohaza ayniqsa qiziqarli, chunki u tavsiyalarni tezkor tarzda taqdim etishi mumkin. Intellektual kompyuter yordamida til o'rganish bo'yicha tadqiqotlar bunday tizimlar avtomatik fikr-mulohaza, intellektual o'qitish va individuallashtirishni qo'llab-quvvatlashi mumkinligini ko'rsatadi.

Shunga qaramay, o'quvchilar har bir tuzatishni shunchaki qabul qilmasliklari kerak. O'qituvchilar ularni nima sababdan gap noto'g'ri ekanligi va qaysi muqobil variant ma'qulroq ekanligi haqida fikrlashga undashlari kerak.

Bu muhim, chunki yozishga o'rgatishdan maqsad faqat grammatik jihatdan to'g'ri matn yaratish emas. O'quvchilar o'z fikrlarini aniq va mustaqil ravishda ifodalashni o'rganishlari kerak.

8. Texnologiya va o'quvchilar motivatsiyasi

Texnologiyaning eng ko'zga tashlanadigan afzalliklaridan biri uning o'quvchilarning darsga jalb etilishini oshirish imkoniyatidir. Interaktiv testlar, videolar, onlayn musobaqalar va o'yinlashtirilgan mashg'ulotlar darslarni yanada qiziqarli qilishi mumkin.

Masalan, natijalarni darhol ko'rsatadigan platformalar lug'atni takrorlash jarayonini qisqa musobaqaga aylantirishi mumkin. O'quvchilar o'zlarining rivojlanishini darhol ko'ra olganlari sababli faolroq ishtirok etishlari mumkin.

Biroq motivatsiya faqat ballar, reytinglar yoki o'yinlarga bog'liq bo'lmasligi kerak. O'quvchilarga mazmunli topshiriqlar ham zarur. Agar mashg'ulot qiziqarli bo'lsa-yu, lekin ta'limiy maqsad bilan bog'lanmagan bo'lsa, uning ta'limiy qiymati cheklangan bo'lishi mumkin.

Texnologiya yordamida til o'rganish bo'yicha yaqinda o'tkazilgan tizimli sharhda til ko'rsatkichlarining yaxshilanishi, motivatsiya, metakognitiv ko'nikmalar, ijobiy munosabat, bilimni saqlab qolish va hamkorlikdagi ta'lim kabi afzalliklar aniqlangan. Shu bilan birga, texnologik cheklovlar va texnologik savodxonlikning yetarli emasligi kabi to'siqlar ham qayd etilgan.

Demak, texnologiya motivatsiyani qo'llab-quvvatlashi mumkin, biroq mazmunli ta'lim tajribalarini yaratish uchun asosiy mas'uliyat baribir o'qituvchi zimmasida qoladi.

9. Texnologiyadan foydalanishdagi muammolar va muammoli jihatlar

Afzalliklariga qaramay, texnologiya ta'limdagi barcha muammolarning yechimi emas. Bir qator muammolarga e'tibor qaratish lozim.

Birinchidan, texnik imkoniyatlardan foydalanish masalasi mavjud. Barcha o'quvchilarda bir xil qurilmalar, internet aloqasi yoki raqamli ko'nikmalar mavjud emas. Bu esa sinfxonada tengsizlikni yuzaga keltirishi mumkin.

Ikkinchidan, o'qituvchilarga tegishli raqamli kompetensiya zarur. Ilovadan foydalanishni bilishning o'zi yetarli emas. O'qituvchilar undan qachon va nima sababdan foydalanish kerakligini ham tushunishlari lozim.

Uchinchidan, o'quvchilar chalg'ib qolishlari mumkin. Smartfonlar foydali ta'lim vositasi bo'lishi mumkin, biroq dars davomida o'quvchilar mavzuga aloqador bo'lmagan ilovalardan foydalansalar, ularning diqqatini kamaytirishi mumkin.

To'rtinchidan, ayniqsa sun'iy intellektga asoslangan tizimlarda axloqiy va maxfiylik bilan bog'liq muammolar mavjud. O'quvchilar va o'qituvchilar qanday shaxsiy ma'lumotlar to'planayotganini va raqamli platformalar ulardan qanday foydalanishini tushunishlari kerak.

Nihoyat, texnologiyaga haddan tashqari tayanish xavfi mavjud. Agar o'quvchilar avtomatik tarjima, AI orqali yozish vositalari yoki grammatik tuzatish vositalaridan mustaqil fikrlamasdan foydalansalar, ularning mustaqilligi pasayishi mumkin.

2026-yilda ingliz tilini chet tili sifatida o'qitishda yangi texnologiyalarga bag'ishlangan sharhda infratuzilmadagi kamchiliklar, o'qituvchilar tayyorgarligining yetarli emasligi, ma'lumotlar maxfiyligi, algoritmik tarfakashlik va texnologiyaga haddan tashqari tayanish muhim muammolar sifatida ko'rsatilgan.

Shu sababli raqamli transformatsiya har doim o'qituvchilarni tayyorlash va texnologiyalardan mas'uliyatli foydalanish bilan birga olib borilishi kerak.

10. O'qituvchi ta'lim jarayonining markazida qoladi

Texnologiyadan foydalanishning ortib borishi ba'zan texnologiya o'qituvchilarni almashtirishi mumkin degan xavotirni yuzaga keltiradi. Men ta'lim texnologiyalarini bunday tushunish to'g'ri deb hisoblamayman.

Texnologiya ma'lumot, fikr-mulohaza va mashq qilish imkoniyatlarini taqdim etishi mumkin, biroq u o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi insoniy munosabatlarni to'liq almashtira olmaydi. Tajribali o'qituvchi o'quvchining qachon tushunmayotganini, charchaganini,

motivatsiyaga ega ekanini yoki xavotirda ekanini anglay oladi. O'qituvchi sinfxonadagi vaziyatga qarab mashg'ulotni moslashtira oladi.

Shuning uchun texnologiya ta'limning asosiy maqsadi emas, balki pedagogik vosita sifatida qaralishi kerak.

O'qituvchi quyidagilarni belgilaydi:

- o'quvchilar nimani o'rganishlari kerakligini;
- qaysi texnologiya mos kelishini;
- undan qancha vaqt foydalanish kerakligini;
- o'quvchilar olingan ma'lumot bilan nima qilishlari kerakligini;
- ta'lim qanday baholanishini.

Shu ma'noda zamonaviy ingliz tili o'qituvchisi ham til o'qituvchisi, ham raqamli ta'limni yo'naltiruvchi shaxs hisoblanadi.

Xulosa

Texnologiya zamonaviy ingliz tilini o'qitishning muhim qismiga aylandi. Kompyuterlar, mobil qurilmalar, multimedia resurslari, onlayn platformalar va sun'iy intellekt o'qituvchilar hamda o'quvchilarga tilni mashq qilish uchun yangi imkoniyatlarni taqdim etmoqda.

Yaqinda o'tkazilgan tizimli sharhlarning natijalari shuni ko'rsatadiki, texnologiya aniq pedagogik maqsadlar bilan bog'langan holda qo'llanilganda ingliz tilini o'rganishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Mobil ta'lim, sun'iy intellekt, virtual/kengaytirilgan reallik, CALL va boshqa raqamli vositalar lug'at boyligini egallash, gapirish, yozish, motivatsiya va o'quvchining mustaqilligini qo'llab-quvvatlashi mumkin.

Biroq texnologiyaning o'zi muvaffaqiyatli ta'limni kafolatlamaydi. Uning samaradorligi ta'lim jarayoniga qanday integratsiya qilinganiga bog'liq. O'qituvchilar tegishli raqamli kompetensiyaga ega bo'lishlari, o'quvchilar raqamli savodxonlikni rivojlantirishlari, ta'lim muassasalari esa yetarli infratuzilmani ta'minlashlari kerak.

O'qituvchi nuqtayi nazaridan qaralganda, eng samarali yondashuv an'anaviy ta'limni texnologiya bilan almashtirish emas, balki har ikkala yondashuvning kuchli jihatlarini birlashtirishdir. Yaxshi ingliz tili darsida darslik, o'qituvchining tushuntirishi, juftlikda ishlash, autentik video, mobil mashg'ulot va yuzma-yuz muhokama birgalikda qo'llanilishi mumkin. Muhimi foydalanilayotgan texnologik vositalarning soni emas, balki ushbu vositalar o'quvchilarga muloqot qilish, fikrlash, mashq qilish va mustaqilroq o'rganishga yordam berishidir.

Shuning uchun ingliz tilini o'qitishning kelajagini **“o'qituvchi o'rniga texnologiya”** sifatida emas, balki **“o'qituvchi bilan birgalikdagi texnologiya”** sifatida tushunish kerak. Texnologiya puxta tanlanib, mas'uliyat bilan qo'llanilganda ingliz tilini o'rganishni zamonaviy o'quvchilarning ehtiyojlariga mos, yanada qulay, interaktiv va dolzarb holga keltirishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Liu, M., Hashim, H., & Sulaiman, N. A. (2026). *A systematic review of emerging technology applications for teaching English as a foreign language across different educational levels*. Educational Research Review, 52, 100795.
2. *Artificial Intelligence in English as a foreign language learning: A systematic review of technologies, tools, and their impacts*. (2026). Computers and Education: Artificial Intelligence, 10, 100595.
3. Uygun, E., & Demir, B. (2026). *A PRISMA-based systematic review of artificial intelligence in English as a foreign and second language education (2023–2025)*. Discover Education.
4. *The use of artificial intelligence in English language teaching and learning in higher education: A systematic literature review*. (2026). Cogent Education.
5. Macaro, E., Handley, Z., & Walter, C. (2012). *A systematic review of CALL in English as a second language: Focus on primary and secondary education*. Language Teaching, 45(1), 1–43.
6. *Technology-Assisted Language Learning Systems: A Systematic Literature Review*. (2024). IEEE Access, 12, 33449–33472.
7. UNESCO. (2023). *Guidance for generative AI in education and research*. UNESCO.
8. UNESCO. (2023). *Global Education Monitoring Report: Technology in education – A tool on whose terms?* UNESCO.
9. *Instructional design and learning outcomes of intelligent computer assisted language learning: Systematic review in the field*. (2023). Computers and Education: Artificial Intelligence, 4, 100117.
10. *A Systematic Review on the Use of Emerging Technologies in Teaching English as an Applied Language at the University Level*. (2023). Systems, 11(1), 42.